

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Meddelat 2012-09-19

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

10 kap. 8§ första stycket och 30 kap. 7 § i kyrkoordningen

A har yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Ansvarsnämnden har denna dag fattat beslut med anledning av ytterligare anmälningar mot B, en av A och en av C, se beslut nr 5/2012 och 7/2012.

A har i sin anmälan till Ansvarsnämnden, under rubriken "Ogrundat beslut som utan angiven tidgräns stämplar undertecknad som illojal", anfört följande.
"Overkligt blir verkligt då Z domkapitel av en över 80 årig gubbe, inte anställd sedan 24 år, skapar sig en brottsling. Han kallas illojal med papper på fickan som ger rätt till ro och frid på ålderns höst. Gentemot biskop B vid Z domkapitel anför jag att han i tjänsten som dess ordförande den 28 mars 2011 framlagt och själv i ett enhälligt BESLUT röstat för ett förslag, som saknar grund i kända författningar att förklara mig illojal, varmed han utsatt mig för:

- [a] lögnaktigt förtal,
- [b] personlig kränkning,
- [c] mobbning och otillbörlig behandling,
- [d] kränkning av mina mänskliga rättigheter,
- [e] försök till åsiktsregistrering, samt i övrigt
- [f] undanhållande av adekvat information, samt
- [g] bedrägligt förfarande,
- [h] manipulering av domkapitelsbeslut utan övriga beslutandes hörande.

Den känslomässigt starka innebörden i Z domkapitels beslut den 28 mars 2011 är att stämpla en vanlig över 80 år gammal präst med en karaktärsdom som illojal utan att ange en tidsgräns när illojaliteten upphör. Sker det före min död, vid dödsögonblicket eller på yttersta dagen? Men – nu läser vi analytiskt språkbilden utan förutfattade meningar. Till vad kopplar domkapitlet illojalitet? Det är oklart om den handling som är daterad 28 mars 2011 är ett protokoll, men här använder jag domkapitlets eget begrepp BESLUT. Först på sid 2 i domkapitlets utskrift hittar vi ordet illojal. Dess ingress som upptar hela första sidan upprepar under rubriken Ärendet de tre frågorna utsända under februari resp. mars 2011. Under rubriken Domkapitlets bedömning ges ett referat av vad domkapitlet enl. Kyrkoordningens 31 kap. 12§ får göra (inte måste!).

Åter: vad kopplas illojaliteten till, när förbud saknas som jag skulle ha kunnat förbryta mig mot? BESLUTets andra sida rad 4–8 är enda platsen där det logiskt skulle ha kunnat vara meningsfullt med ny formation om förbrytelsen. Rad 3 rymmer nämligen den gamla sanningen att '..ingen präst tvingas förrätta vigslar.' Rad 4 för på tal hypotetiskt i en sats i konditionalis 'Någon' (okänt vem) som skulle ha kunnat vara missnöjd med kyrkans beslut att ansöka om vigselrätt. Sedan får denne 'Någon' information om att det finns demokratiska vägar att gå. Vägen jämnas generöst för 'Någon' att skapa opinion för en annan uppfattning och försöka åstadkomma förändring. Det är väl bara i kyrkomötet sådana förslag är meningsfulla? Vilken förändring talar BESLUT om? Då jag varit helt sängbunden sedan ett halvår när detta skrevs och över 80 år, kunde jag inte fatta vad domkapitlet talar om eller med bästa vilja i världen identifiera mig med denne hypotetiske 'Någon', vare sig ideologiskt eller praktiskt. Strax lämnar texten den förste 'Någon' bakom sig och anropar ett kollektiv som använder sig av andra tillvägagångssätt. Är det en riksraccia i kyrklig regi? Biskop B förklarar befriad 'Detsamma har skett i de andra stift vari präster har av sagt sig vigselförrättarbehörighet.' Ärkebiskopen skriver det självklara att varje domkapitel är självständigt. Hur förenliga är de ståndpunkterna? Här tycks 'en not kastas i havet för att samla fiskar av alla slag'. I

en trål blir ofta 'fel' fisk ihjälklämd med adress sophögen p.g.a. noll träffsäkerhet. Den meningslösa framställningen avslutas med att 'de som gör på detta sätt förtjänar kritik'. Och jag undrar varför ett sådant aktstycke adresseras till mig.

När jag läser det andra hela stycket på sidan 2 av BESLUT rasar ett helt prästliv i spillror. Från Y-skolan vid 15 år till dess min sjukdom tvingade mig att ge upp 1987. Domkapitlet tillvitar mig illojalitet och slänger-till mig en uppenbar lögn för att mildra effekten. Liksom barn kan berövas sin barndom berövas jag min ålderdom. 'Min stund på jorden' besudlar domkapitlet medvetet av fri vilja. Själv fick jag upptäcka att domkapitlet saknade mig i sitt register. Dess respons i svarsmejl var att om jag inte fått domkapitlets utskick i vigselfrågan var jag antingen inte prästvigd eller inte boende i stiftet. Till adekvat statlig myndighet Kammarkollegiet skrev jag efter ytterligare meningslösa mejl en förfrågan från sjuksängen om att lämna vigselrätten. Den beviljades 13 jan. 2011 p.g.a. sjukdom i ett beslut som inte får överklagas! [a] Därpå förklaras jag illojal. Men [b] mitt skäl sjukdom, angivet i detalj i skrivelsen till Kammarkollegiet i dess fotnot, nämns inte ens av domkapitlet. BESLUT 28 mars 2010 tillskriver mig, om ens något skäl, i så fall enbart kryptiskt andra och för mig själv okända skäl. Ironiskt nog noterar domkapitlet i BESLUT att jag i svaret på 3 frågor markerat att vad domkapitlet angav rörde sig om för mig helt okända ting. Men domkapitlets expertis trodde mig inte på mitt ord och struntade i dess innebörd: [c] 'A har yttrat sig och anför bl.a. att frågorna är fjärran från det skeende som gav upphov till hans beslut...' Här gäller mobbning och otillbörlig behandling.

Att de tre frågorna från domkapitlet på nyåret 2011 rakt av är totalt meningslösa för mig inser man av den verklighet som tecknas såväl i fotnoten på denna sida som i fotnoten i skrivelsen till Kammarkollegiet den 10 nov 2010. Frågorna visar sig vara en del av härskartekniken då de vid det första tillfället sändes som REK med mottagningsbevis till en helt sängbunden som om det vore ett livsviktigt brev från en statlig myndighet, vilket ju domkapitlet inte är. Min fru godtogs inte som ombud. Jag tvangs lämna sjuksängen och med rollator gå ut i X strängaste februarikyla och snö. De tre frågorna avslöjar inte bara en häpnadsväckande brist på utredning och rättssäkerhet inför ett beslut som kan krossa en människa och medföra [b] personlig kränkning. Ur en mer allmänrättslig aspekt är den [d] kränkning av mina mänskliga rättigheter (bl.a. rätten att korrespondera med vem jag vill) som frågorna medför för mig mycket allvarlig. Försöket till [e] åsikts-registrering genom förväntade svar på de 3 frågorna är likaså ett övergrepp. Denna invändning mot åsikts-registrering får ytterligare styrka när Kyrkans Tidning informerar om att frågor av tydligen samma karaktär riktas till den ökande mängd av präster som i våra dagar ifrågasätts och utsätts för domkapitlens frågor.

Ovanpå de tre frågorna blir domkapitlets beslut den 28 mars 2011 en 'lätt' knuff i ryggen på någon som närmar sig gravens rand och behöver ro för att förbereda sig inför den sista tiden i livet. Sådant kan gå helt fel. Jag har inte kännedom om vilken utbildning i självvård som domkapitlets präster har. Vare sig om prästens anställning är knuten till domkapitlet eller denne har ställning i dess presidium informerar det om vederbörandes självvårdsutbildning. Domkapitlets beslutstext som valhänt nog öppet ger prov på en (vid direkt fråga förnekad) dold agenda med anklagelse för ovilja att acceptera kyrkans nya beslut om samkönade äktenskap är patetisk, oförenlig med principen om offentlighet och öppenhet i kyrkan och därmed klandervärd. I efterhand ger Kyrkans Tidning bevisen. Att utan att ha inhämtat korrekt kunskap om fakta anklaga en präst som är välutbildad i självvård för ovilja att acceptera kyrkans nya beslut om samkönade äktenskap är inte bara okunnigt utan ett magistralt övergrepp. Att mot en präst som under tiotals år av hälsoskäl inte kunnat utföra vigsel envist upprepa att en präst ... inte måste viga... är inte bara en skymf utan okunnigt. Logiskt enligt principen ex nihilo nihil kan negationen 'du måste inte viga' aldrig ge en positiv regel att 'alla ska kunna viga' hur många gånger man än vänder och vrider på den.

Domkapitlets härskarteknik hårdnar. Min fråga vem som uttalat 'enligt egen utsago...' har inte besvarats. Min hustru skriver ett personligt brev med fråga om 'pastor pastorum' utan att få svar. Mitt ombud vår son C tar kontakt med en grundlig skriftlig genomgång av det som hänt och vänder sig även till övriga beslutande ledamöter än biskopen. När semestern 2011 är slut får C till vår förvåning tid hos biskop B i Z den 9 sept. 2011. Efter tågresan från V till Z samtalar de i en timme och tre kvart. C uppfattar att det kanske blir någon form av lösning. Sedan tystnad.

Plötsligt öppnas alla slussar för brevbombardemang från domkapitlet. Något är mycket fel. Alla brev är daterade den 5 sept. fyra dagar före C:s besök. [f] Domkapitlets protokoll visar att ärendet avslutats ensidigt fyra dagar innan C köpte tågbiljett tur och retur V-Z och tog tåget. Biskop B sade inte ett ord om att domkapitlet redan avslutat ärendet. Han spelade 'teater' för C och lät honom tro att något kanske kunde lösas. [g] Detta bedrägeri följdes upp med ett intetsägande brev till min fru som redan hunnit skriva ytterligare ett mycket personligt brev till B. C fick ingen ursäkt för det bedrägliga bemötandet (brevet var ju daterat fyra dagar före C:s besök och alla brev kom två veckor senare än detta).

Ett något annorlunda brev kom sent omsider till mig daterat den 12 sept. C:s besök nämns inte. Det låter som om domkapitlet 'får detta tillsynsärende på bordet'. Det är förvisso osant eftersom protokollet från 28 mars 2011 inget nämner om en anmälan, vilket betyder att domkapitlet på eget initiativ tar upp det. Som vi sett är bakgrunden till beslutet sådan att beslutet är ett eget val.

[h] Märkligt är att biskop Bs ämbetsbrev med biskopssigill 12 sept. har en ny formulering för beslutet: Det är enbart detta faktum att du själv väljer att begära att vigselrätten återkallas, som gör ärendet till ett tillsynsärende... Vill B ge läsaren en förflugen ide att det skulle vara straffbart att 'begära' något hos Kammarkollegiet? Ärendets adekvata myndighet är Kammarkollegiet och fattar självständiga beslut som inte kan överklagas. Att kringgå den bestämmelsen kan varken domkapitlet eller jag. Domkapitlet satsar både näbbar och klor och tycks göra allt för att lyckas gå en omväg. Varför desavuerar förresten B sitt eget domkapitels och de av honom själv signerade formuleringar vi mött i beslutet 28 mars 2011: '... skapa en opinion för en annan uppfattning och för att försöka åstadkomma en förändring. Att använda sig av andra tillvägagångssätt anser domkapitlet inte vara lojalt med Svenska kyrkan och de som gör på detta sätt förtjänar kritik.' Plågar brister vi såg i språkformen eller känns en dold 'riksmall' med tendens att fånga in och göra oskyldiga till brottslingar besvärande för ett s.k. självständigt domkapitel?

Z Domkapitlet har erbjudits att på ett enkelt sätt komma ur den uppkomna situationen. När inga förslag till domkapitlet ledde till något positivt och bemötandet varit utan barmhärtighet, beslutade jag att enligt kyrko-ordningens regel begära att domkapitlet skulle besluta att jag inte utövar vigningstjänsten. Mitt skäl censurerades utan förklaring av domkapitlet. Noga hade jag uppgivit skälet för domkapitlet och klart och tydligt förutsatt att det skulle höra till dess beslut:

"Med skälet att jag vill skydda min integritet som kristen och prästvigd mot ytterligare uttalat misstroende, förtal och kränkning mot min person samt hävda mina lagliga mänskliga rättigheter och min kristna tro begär jag härmed med stöd i den formulering som kyrkoordningen anger i 31 kap. 11 § punkt 2 att Z domkapitel utan dröjsmål beslutar att jag på egen begäran förklaras obehörig att utöva den vigningstjänst som jag under de senaste tolv åren inte heller aktivt har utövat. Då denna begäran är min egen måste mitt skäl i beslutet återges korrekt och i sin helhet utan avkortning eller förvanskning. Domkapitlet torde notera sin skyldighet enligt Kyrkoordningen att bevilja denna begäran. (I Kyrkoordningens 31 kap. 11 § står det nämligen 'ska' och inte 'kan' - i motsats till i den följande paragrafen, som domkapitlet stött sig på i sina tidigare beslut). Domkapitlet torde också notera att Kyrkoordningens 31 kap. 11 §, punkterna 1 och 3, inte är tillämpliga i mitt fall. Jag avsäger mig inte prästämbetet som sådant - jag förnekar inte min prästvigning - utan gör tvärtom denna begäran som svar på att domkapitlet har valt att besudla min prästvigning med lögn."

B har i yttrande – utöver vad som finns redovisat i ärende AN 2012/6 (beslut nr 5/2012) – anfört följande.

"Beträffande synpunkterna på domkapitlets beslut

Jag vill framhålla att domkapitlet beslutade att inte vidta någon åtgärd mot A. Domkapitlet konstaterade dock att hans agerande inte varit lojalt med Svenska kyrkan och därvid förtjänade kritik. Stöd för detta uttalande går att finna i Överklagandenämndens beslut nr 28/2011 där nämnden slår fast att 'Den präst som på egen begäran hos Kammarkollegiet får sitt förordnande som vigsselförrättare återkallat bryter mot Svenska kyrkans ordning'.

Jag bestrider att jag, eller någon av domkapitlets ledamöter, skulle gjort sig skyldig till något av de grova fel som A beskyller oss för.

Vad gäller domkapitlets beslut att, på hans egen begäran, förklara A obehörig att utöva kyrkans

vigningstjänst som präst så har det prövats av Överklagandenämnden. Jag har inget att tillägga till detta."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Monica Andréasson) anförde i beslut den 19 september 2012 följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften. Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Såvitt Ansvarsnämnden kan utläsa, har A:s ärende vid domkapitlet föranletts av de nya reglerna om behörighet att förrätta vigslar vilka trädde i kraft den 1 maj 2010. Reglerna innebär i korthet att numera kan endast av Kammarkollegiet registrerade vigselförrättare förrätta vigslar. En vigselförrättare ska uppfylla de krav som uppställs i 2 § lagen (1993:305) om rätt att förrätta vigslar inom trossamfund. Trossamfundet Svenska kyrkan har getts tillstånd att förrätta vigslar men därutöver ska alltså präster och andra befattningshavare ha av Kammarkollegiet föreskriven behörighet och individuell registrering.

Av handlingarna i ärendet framgår bl.a. följande. Vissa präster hade fallit bort ur det organisationsregister Z stift förde och kom därför inte att omfattas av det utskick till främst emeritipräster domkapitlet gjorde i samband med att man sammanställde listor med anledning av de nya reglerna om vigselförrättarbehörighet. Utskicket gjordes den 20 januari 2010. Till utskicket fogades bl.a. ett frågeformulär innefattande tre frågor, varav två rörde i vilken utsträckning den berörde prästen haft kyrkliga förrättningar respektive vigslar under den senaste femårsperioden och den tredje om prästen planerat att fungera som vigselförrättare den kommande sommaren. Den 27 april 2010 tillskrev A domkapitlet med fråga varför han inte hade fått del av utskicket till emeritiprästerna. Stiftsjuristen besvarade skrivelsen samma dag den inkom till stiftet, vilket hon även gjorde med A skrivelse den 28 april 2010.

Ansvarsnämnden kan konstatera att det synes ha förelegat vissa administrativa brister när det gällde det ovannämnda utskicket. Det är dock inte biskopen i ett stift som har det formella ansvaret för de administrativa rutinerna. Det kan således inte läggas B till last att A inte fick del av utskicket från början. Det kan noteras att bristen synes ha rättats omedelbart då den uppdagades.

Med anledning av att A hos Kammarkollegiet begärt att befrias från sin vigselrätt inom Svenska kyrkan inleddes ett tillsynsärende hos domkapitlet. Svenska kyrkans överklagandenämnd har i beslut nr 28/2011 uttalat att frågan om förordnande som vigselförrättare och återkallelse av förordnandet är en ordningsfråga i Svenska kyrkan samt att den präst som på egen begäran hos Kammarkollegiet får sitt förordnande som vigselförrättare återkallat bryter mot Svenska kyrkans

ordning. Se vidare Överklagandenämndens ovannämnda beslut med däri gjorda hänvisningar. Det kan mot den bakgrunden inte ses som anmärkningsvärt att domkapitlet inledde ett tillsynsärende mot A. Domkapitlets beslut den 28 mars 2011 i tillsynsärendet innebar dock att man fann att det inte förelåg skäl att vidta någon åtgärd enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen. Domkapitlet uttalade, på anförda skäl, att A fick anses ha varit illojal mot Svenska kyrkan. Som Ansvarsnämnden har redogjort för i beslut nr 5/2012 är domkapitlet, såsom beslutande organ, i dess helhet ansvarigt för formuleringarna i ett enhälligt beslut. Alla ledamöter står således bakom formuleringarna i ett sådant beslut. Mot den bakgrunden finns det inte anledning att rikta kritik mot B för formuleringarna i domkapitlets beslut den 28 mars 2011.

Domkapitlet beslutade den 13 januari 2012 med stöd av 31 kap. 11 § punkten 2 kyrkoordningen att förklara A obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst som präst. Som skäl för beslutet angavs att enligt nämnda bestämmelse ska en präst förklaras obehörig om han genom en egen ansökan begär det. Beslutet redovisade inte de skäl A angett som orsaken till sin begäran. A har, som det får uppfattas, riktat kritik mot B i detta avseende. Ansvarsnämnden får även på denna punkt hänvisa till vad som anförts ovan i frågan om vilka som står bakom formuleringarna i ett beslut av domkapitlet. Ansvarsnämnden kan i sammanhanget upplysa om att beslut som fattas i enlighet med vad en person har begärt vanligen inte motiveras.

Ansvarsnämnden finner sammanfattningsvis att det inte har framkommit något i ärendet som skulle kunna innebära att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

A:s anmälan föranleder mot bakgrund av ovanstående inte någon åtgärd från Ansvarsnämndens sida. Ärendet avskrivs därför från vidare handläggning. Ansvarsnämndens beslut får enligt 14 kap. 8 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ansvarsnämndens beslut: A:s anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Ärendenummer: AN 2012/7

Beslut: 6/2012